

DE SMART VAN LIVIA

Wij moeten thans voor een oogenblik de moedige strijders voor de volksvrijheid verlaten, om terug te keeren naar de beminnelijke dochter van Jan Yoens, de bekoorlijke Livia.

Het ware inderdaad beter geweest zooals Jan Yoens zelve moest bekennen, hadde zij den stap niet gedaan, die hare eer en reinheid in het gedrang bracht. De gebeurtenissen hadden zich zoo vlug opgevolgd, dat er van genade geen sprake meer kon zijn, en de smeekbede van Livia van geen nut was. Want ten tweeden male werd het leven van Jan Yoens verbeurd verklaard. Hij was het geweest, die over Vlaanderen de stormklok had doen luiden, die het volk had aangezet niet langer gebukt te gaan, maar de wapens ter hand te nemen, om door geweld te veroveren wat door zachtheid niet werd verkregen.

Livia kon zich in hare kinderlijke reinheid nog niet vereenzelvigen met de gedachte, dat die ruwe mannen, die haar vader omringden, eenzelfde edelmoedig doel voor oogen hadden. Aan den anderen kant kende zij het goedgehartig, het zelfverloochenend karakter van haar vader maar al te goed, om maar één enkel oogenblik te twijfelen aan zijne goede gevoelens. Vaderlandsliefde was, ten gevolge van hare Fransche opvoeding, niet bij haar ingeworteld, maar langzaam, zeer langzaam zou het licht doorbreken in het verwarde, in het duistere van haar brein. Al hare gedachten waren gewijd aan de laatste gebeurtenissen, aan haar lieven vader. Angstig dacht zij er aan, hoe hij zijn leven weer op het spel had gezet, en zij vormde het voornemen van haar kant niets achterwege te laten wat tot de veiligheid van haar vader zou kunnen bijdragen.

Het beeld van Hendrik van Cassel rees voor haar geest op en met dit beeld daalde ook de zoete hoop in haar gemoed. Een geheim voorgevoel zeide haar, dat hij misschien het werktuig kon worden in hoogen nood, om het leven van haar vader te redden. De angst haars harten was zoo groot, dat zij besloot Hendrik hare aangelegenheden toe te vertrouwen. Livia had nog nimmer aan haar vader de innige liefde, die zij voor Hendrik koesterde, durven bekennen.

Zij had noch vriend noch raadgever in dit hachelijk oogenblik. Haar vader kon zich met den besten wil van de wereld thans niet met haar bezig houden, hoe gaarne hij zulks ook zou hebben gedaan, en daarom beschouwde zij Hendrik als het eenige wezen dat balsem kon gieten in de wonde van haar hart.

Livia bevond zich in dezen gemoedstoestand toen zij bemerkte, dat iemand haar volgde, die, uit vrees van herkend te worden, zich diep in zijn mantel had gewikkeld. Overtuigd dat Hendrik het was, vertraagde zij haar stap, om hem den tijd te geven haar in te halen. In plaats van Hendrik was het de getrouwe Jacob, de dienaar van Hendrik van Cassel.

— Lieve freule, fluisterde hij, ik heb eene dringende boodschap voor u.

— Goed, geef ze mij.

— Mijn heer gelastte mij u haar mondelings over te brengen.

— Spreek, ik luister.

— Mijn meester zei mij u te bezweeren, niet naar huis terug te keeren, maar uwe schreden te wenden naar de puinen van het Noorderkasteel, dat op korten afstand van de wallen van Gent is gelegen, daar mijn meester u eenig bericht van het grootste belang en dat geen uitstel dult, heeft mede te deelen.

Livia beloofde op staanden voet aan dit verzoek te zullen voldoen en richtte hare schreden naar de aangeduide plaats, terwijl Jacob zich haastte Hendrik van Cassel te verwittigen, dat zij aldaar zijne komst zou verbeiden.

Toen Livia de puinen had bereikt, zette zij zich zuchtend op een omgeworpen brok muurwerk neder, en sloeg met bekommerden blik het voetpad gade, dat door het woud naar de bron leidde. Zij luisterde naar den huilenden wind in de kruinen der boomen, die kloeg en jammerde van ellende en beproeving. Eensklaps hoorde zij stappen naderen en in het volgend oogenblik stond Hendrik van Cassel voor haar.

Door het bleek en kommervol gelaat van Livia getroffen, zeide hij medelijdend.

— Livia, wat ziet gij er bezorgd uit.

— Ach, Hendrik, kan het anders?

— Uw vader, Livia, zeide Hendrik met een diepen zucht waarin evenwel verachting doorstraalde, uw vader is een ongelukkige man.

Door den toon getroffen, keek Livia den jongeling verwonderd aan.

— Ja, hernam Hendrik met vuur, hij is zulk eene dochter onwaar- dig, doch laat mij u redden, Livia.

Het meisje was opgesprongen.

— Beschuldig mijn vader niet, antwoordde zij, hij is de braafste man die ooit binnen de muren van Gent woonde, zoo lang ik leef en er kracht in mij is, zal ik bij hem blijven en hem verdedigen.

— Maar, Livia, bedenk dan toch dat uw vader...

Zij onderbrak hem met een edel gebaar.

— Denk niet dat, indien ik naar hier kwam, ik daarom den plicht tegenover mijn vader vergeten ben.

— Livia...

— Luister, Hendrik. Ter wille van mijn vader kwam ik u hier op deze eenzame plaats spreken, in de hoop dat gij hem zoudt kunne- helpen... De avond zal spoedig invallen, en ik moet naar huis eer de poorten der stad zullen gesloten worden. Verhaal mij dus in korte woorden, wat gij mij voor gewichtigs hebt mee te deelen. Heeft het betrekking op de veiligheid van mijn vader?

— Juist. Doch ik vrees u te bedroeven, Livia.

— Spreek, ik ben tegen de beproeving opgewassen.

— Gij moet het weten, en dezen avond nog, want van dit uur hangt het leven van uw vader af, ook uw eigen veiligheid. Ik heb de macht om u beiden te beschermen, en ik wil ze gebruiken.

Een vraag lag op Livia's lippen, die haar de tong schier verbrandde. Hoe vreemd was het toch dat Hendrik reeds de tweede maal als redder kwam opdagen. In welke betrekking stond hij met den graaf? Doch het onmiddellijk gevaar verdrong al het overige.

— Spreek, wat is er gebeurd? Verberg mij niets, zeide ze.

— Luister dan, Livia. Bij het onderhoud dat Filips had met den graaf, sprak Artevelde met zooveel overtuiging toch tevens gematigd- heid, gaf blijk van zooveel moed en beleid, dat hij van Lodewijk van Male voorwaarden verwierf, die deze aan niemand anders zou hebben toegestaan. De graaf eischte evenwel, dat de oproerlingen hunne wapens zouden inleveren, hunne witte kappen afleggen en dat hunne hoofd- mannen aan zijne genade zouden worden overgelaten. Filips echter wilde de partij, die hij had gekozen, niet verraden en gaf slechts zijn woord, nadat hij van den graaf de belofte had afgedwongen het leven der aanvoerders te sparen. Zij zouden er met eene berisping van afkomen.

Een zucht van verlichting ontsnapte de borst van het meisje.

— Met deze verzekering is Artevelde teruggekeerd. Pas was hij vertrokken, of de gravin van Artois en Gilbert Matheïssen, beiden doods vijanden van uw vader, hitsten den graaf op om Jan Yoens en van den Bosch niet te sparen, daar zij snoode verraders zijn, aan wie de wet van Gent verbood genade te schenken.

— Maar dan zou de graaf een vuige woordbreker zijn! kreet het meisje in heilige verontwaardiging.

— Laat mij uitspreken, Livia. Men wees er voornamelijk op, dat uw vader, na zoo kort geleden door de gunst van Lodewijk van eene aanklacht van moord vrijgesteld te zijn geweest...

— Maar mijn vader was de moordenaar niet...

— Laat dit zoo wezen, hij werd er echter van beschuldigd. De graaf schonk hem genade, en ondanks dit, heeft hij niet geaarzeld zijne gevaarlijke plannen van oproer door te zetten. Om kort te gaan, de gravin en Gilbert hebben den graaf zoo opgestookt, dat hij bevolen heeft, dat morgenochtend de hoofdofficier van Gent, Rogier van Haute-rive, op het open marktplein de personen van Jan Yoens en Pieter van den Bosch zal opeischen en hen als verraders zal uitroepen.

In hare wanhoop riep Livia uit :

— Wat kan er nog gedaan worden? Red hem, red mijn vader. Mijne dankbaarheid, mijne liefde, zult gij voor eeuwig hebben verworven.

— Het is met de hoop hem te redden, dat ik u thans hier ontmoet, mijne Livia. Doch daar Artevelde zonder twijfel dezen maatregel als eene inbreuk op het gegeven woord zal beschouwen, zoo is het te vreezen dat hij, ontembaar als hij is, zijne toevlucht tot de wapens zal nemen, en er eene algemeene burgeroorlog zal losbarsten.

— Ja, dat is te verwachten.

— Laat mij u dan voor de ijselijkheden van zulke tooneelen be-waren. Als uw vader vóór morgen zijne toestemming wil geven, zult gij beiden in veiligheid worden gebracht, buiten de macht van uwe ergste vijanden. Spoedig zal dan al die ellende vergeten zijn en dan zal ik voor hem verschijnen zooals ik inderdaad ben en niet meer in het geheim.

— Maar, Hendrik, laat mij u dan toch de vraag stellen : wie of wat zijt ge?

— Livia, laat mij toe u te doen opmerken, dat mijn persoon weinig ter zake doet. Eerst en vooral moogt gij de reddende hand niet weigeren, die men u toesteeft om het leven van uw vader en ook het uwe in veiligheid te brengen.

Nog scheen Livia te weifelen, doch eindelijk kwam het toch aarzelend uit haar mond :

— Op welke wijze denkt gij te handelen?

— Haast u naar Gent terug, antwoordde Hendrik, verhaal uw vader alles, verzoek hem de stad te verlaten, eer de poorten voor den nacht gesloten worden. Vraag hem zoo geheim mogelijk te komen, alleen door u vergezeld. Begeef u naar deze zelfde bron, alwaar ik u tegen middernacht met eenige vertrouwde en dappere vrienden zal komen verwoegen. Wij zullen u naar de haven van Sluis vergezellen, daar wacht een schip op mijne bevelen, om onder zeil te gaan. De kapitein zal u naar Holland brengen, waar gij kunt blijven tot de zaken hier in dit land beter gaan. Ik zal zorg draagen, dat gij noch uw vader uit gebrek aan geld de hardheid der ballingschap zoudt voelen. En

dan, Livia, dan zal ook eenmaal de dag komen, waarop ik u in vrede hier terug zal brengen, en u als de mijne zal voorstellen, u...

Livia onderbrak hem met een plotseling gebaar. Haar gelaat was met een gloeiend rood overtogen, uit hare oogen straalden bliksems.

— Hendrik, vroeg zij hard, eerst en vooral wil ik eene opheldering.

— Spreek.

— Wie zijt gij?

— Maar...

— Wie zendt u hierheen?

— Niemand. Ik zelf kwam hier om u beiden te redden.

— Zijt gij in dienst van den graaf?

— Livia...

— En door hem uitgenoodigd om mijn vader onschadelijk te maken?

— Livia, Livia, hoe kunt gij...

— Ik zeg u, Hendrik, hoe edelmoedig uw aanbod ook moge schijnen, dat gij u tot den medewerker maakt van de ellendige plannen van den graaf.

— Livia, ik zweer u!...

— Zweer niets, ook gij mocht eens uw woord verbreken, zooals Lodewijk van Male het tegenover Filips van Artevelde doet...

Op zijne beurt was de jongeling vuurrood geworden, hij begreep het gegronde van den twijfel der maagd. Het noodlot maakte haar bitter.

— Hendrik, zoolang gij mij niet zegt hoe gij de macht bezit om zoo ineens mijn vader en mij te redden, vervolgde zij, zoolang ook heb ik het recht te veronderstellen, dat men u gebruikt tot slechte doeleinden.

— Och, Livia, ik smEEK u...

Maar zij ging voort :

— Zeker, uw eerlijke inborst, uw edelmoedig hart, geven mij de verzekering dat gij u niet vrijwillig tot zulk een snoode daad zoudt leenen. Maar gij kunt het blinde werktuig zijn in de handen van den graaf, hij kan u het plan hebben ingeblazen, om zich des te zekerder meester te maken van mijn vader. Gij hebt u wellicht door zijne woorden laten vangen, niet inziende dat gij u aldus medeplichtig maakt aan het ellendigste aller misdrijven.

— Ach, Livia, wat behandelt gij mij onrechtvaardig, wedervoer de jongeling, ik zweer u, bij alles wat mij heilig is, dat van alles wat gij veronderstelt geen enkel woord waar is, dat gij het ongelukkig slachtoffer zijt van uwe opgewondenheid.

Livia bleef een oogenblik in gedachten verzonken. Het scheen dat het antwoord van den jongeling haar niet bevredigde.

— Hendrik, sprak zij, zoo ik onrechtvaardig tegenover u ben geweest, dan vraag ik er u nederig vergiffenis voor, doch laat mij toe die ééne vraag tot u te richten : Wie zijt gij?

Hendrik van Cassel antwoordde niet.

— Wie zijt gij, Hendrik, dat gij zulk een groote macht uitoefent,

herhaalde Livia ongeduldig. Zijt gij in dienst van den graaf, en in rechtstreekschen strijd met de belangen van het Vlaamsche volk ?

— Livia, ik bid u, laat mij toe dat ik u niet dadelijk antwoord, hoogere belangen verbieden mij zulks.

— Welk vertrouwen kan ik dan in u stellen, in u, die mijn vraag niet wilt beantwoorden ?

— Mijn hart, mijne liefde voor u.

— U geloof ik, maar wie schenkt mij den waarborg, dat gij niet als werktuig tegen mijn vader gebruikt wordt ?

— Mijn eigen veiligheid. Livia, bij alles wat u heilig is, luister naar mij. Zoo gij aan mijne woorden en mijne gevoelens twijfelt, dan steek ik mij hedenavond nog het zwaard door het hart, want zonder u zou het leven mij onmogelijk zijn. Verwittig uw vader en kom dezen avond hier.

— Wat kent gij slecht het Vlaamsche volk. Denkt gij dat mijn vader, om zijn leven te sparen, zich zou willen redden door een schandelijke vlucht ? Denkt gij, dat de Gentenaars, wanneer de hoofdofficier mijn vader zal komen opeischen, hem in den steek zullen laten ? Dan bedriegt gij u. Allen zullen zich liever in de pan laten hakken, dan te dulden dat er een haar van Jan Yoens' hoofd zou gekrenkt worden.

— De Gentenaars zullen moeten toegeven.

Livia lachte medelijdend.

— Vergeet niet, sprak zij, dat het hart van ieder Vlaming een bolwerk is, waartegen de wapens van den graaf van Vlaanderen zullen afschampen. Ons volk is taai en trouw tot in den dood. De Vlaming heeft maar één woord, en trots de stormen die woeden, trots den dood die hen allen aangrijnst, verbreken zullen zij dit woord nooit. Mijn vader heeft de vaan van het oproer hoog geheven, houdt den standaard van 't vrije Gent flink in de hand en hij ware de laagste der ellendelingen, zoo hij, ter wille van zijn eigen leven, zijn plicht verzaakte.

Haar boezem ging hijgend op en neer. Schoon was zij in dit oogenblik, met haar bliksemende oogen, haar hoogblozend gelaat.

— En wat denkt gij wel van mij, Hendrik, dat ik mijn vader in het uur van het gevaar zou verlaten ? Neen, neen, vraag dat niet, want het zou voor mij een belediging wezen...

Overspannen van opwinding viel zij snikkend op de puinen en verborg haar gelaat in beide handen. Hendrik zag haar met innig medelijden aan ; hij gevoelde bewondering voor het edele gedrag van het fiere meisje. Eensklaps vertrokken zijne gelaatstrekken tot een smartelijke uitdrukking ; vertwijfeling en wanhoop waren in zijn oogen te lezen ; hij rukte den mantel van Livia los en hield den gouden ketting van Lodewijk van Male in zijn hand.

— O, schande, Livia ! kreet hij, o, schande, schande, schande !

Het meisje verbleekte. Zij begreep hoezeer zij misdaan had met het geschenk van den graaf te aanvaarden, ondanks de waarschuwing van

Hendrik van Cassel. Hij zag haar strak aan en sprak in één adem, met klimmende verontwaardiging :

— Livia, nu begrijp ik alles, gij wilt van mij niet meer weten, omdat gij... omdat gij den graaf liefhebt... Livia ! is deze ketting geschikt voor een hart dat zijn onschuld wil bewaren ?... Heb ik u niet gewaar-schuwde, zulk een sieraad van schande en gevaar te ontvlieden ?... En nu, nu juist spreidt gij dit schandeteeken voor mijn oogen ten toon !

Verward antwoordde zij :

— Wees bedaard, Hendrik, ik weet het, het is een droevig teeken, doch wat kon ik er tegen doen... Ik zei het u : de Vlamingen kennen maar één woord... het is niets... niets...

Op zijne beurt werd Hendrik onrechtvaardig door zijne verblindheid.

— Niets... niets ! herhaalde hij. Is een teeken van liefde van Lode-wijk van Male niets ?... Gij zult mij tot waanzin voeren... Gij zult mij zoover brengen dat ik aan uw onschuld zal twijfelen !... Livia, liever wilde ik uw beeltenis uit mijn hart rukken, dan dat gij u zelve en mij zoudt verraden hebben... Uit medelijden... in naam uwer liefde, zeg mij, waarom siert die ketting uw hals ?

Livia tot in hare ziel gegriefd door dit onrechtvaardig vermoeden, zag vertoornd tot hem op en sprak plechtig :

— Bij de ziel mijner moeder zweer ik, dat ik rein ben gebleven en onschuldig.

Hendrik wierp zich aan hare borst maar zij weerde hem af. Er scheen tusschen hen beiden iets gebroken.

De avond was intusschen gevallen. Hendrik beproefde nogmaals haar over te halen om met haar vader te vluchten, maar hij stuitte op haar fier antwoord :

— Waar mijn vader in gevaar is, daar wil ik het met hem deelen. Vaarwel !

De heldenziel was ten volle in het meisje ontloken. Hendrik vergezelde haar tot aan de stadspoort.

— Hoop en moed ! fluisterde Hendrik haar in het oor.

— Vaarwel !

En beiden gingen huns weegs.

Dien nacht wachtte Livia te vergeefs op haar vader. In de straten klonken rumoer en gezang, alles voorspelde een verschrikkelijken dag.

Van Zoen

en de Witte
Kaproenen

Van Laeken

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

LODEWIJK VAN LAEKEN

JAN YOENS

EN DE WITTE KAPROENEN

Pentteekeningen van JAN WATERSCHOOT

NIEUWE, GEHEEL HERZIENE UITGAVE

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN

1943

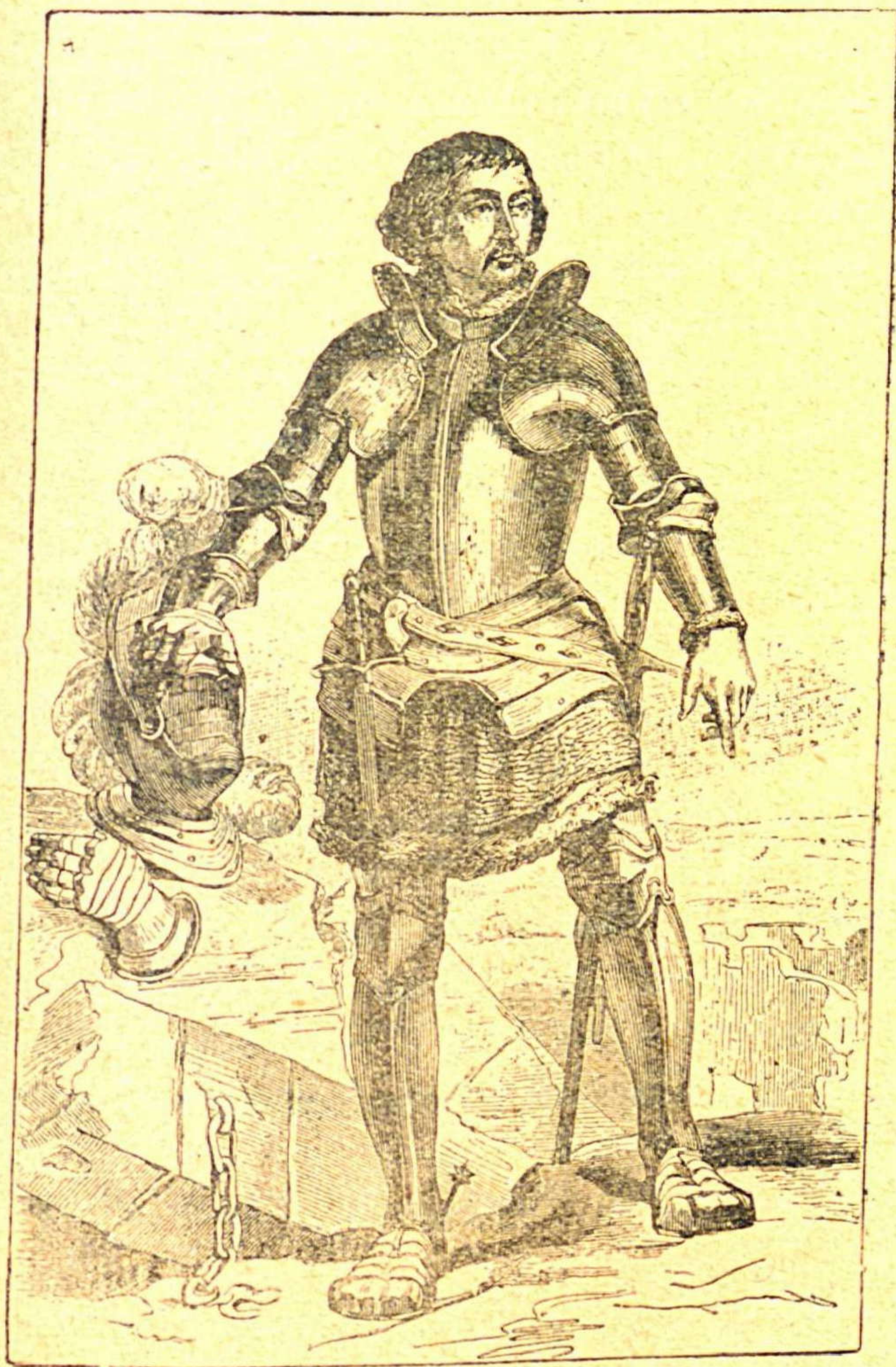
INHOUD

	Blz.
I. DE ZONDERLINGE BOOGSCHUTTER	5
II. DE HERBERG « DE MAAN »	12
III. DE DOCHTER VAN DEN SAMENZWEERDER	20
IV. IN DE SCHUILPLAATS DER OPROERLINGEN	29
V. VOOR DE SINT-BAVO	34
VI. BIJ DEN GRAAF	41
VII. BIJ DE HEKS	48
VIII. HET VERHAAL VAN DEN GRIJSAARD	57
IX. FILIPS VAN ARTEVELDE	70
X. DE WITKAPPEN	75
XI. WILLEM HEETHOOFD EN JOOS	81
XII. EEN VREK	96
XIII. DE SMART VAN LIVIA	105
XIV. DE WRAAK VAN COLPAERT	111
XV. DE VOORSPELLING	123
XVI. BRAND	130
XVII. HET GEZANTSCHAP	139
XVIII. HET GIF DER SLANG	147
XIX. NAAR BRUGGE	153
XX. HET PLAN DER GRAVIN	157
XXI. HET EINDE VAN EEN HELD	163
XXII. EEN SOMBERE NACHT	169
XXIII. TERUG TE GENT	178
XXIV. HENDRIK VAN CASSEL	182
XXV. DE SCHAKING VAN LIVIA	189
XXVI. OP ZONNEBEKE	196
XXVII. NAAR NAZARETH	212
XXVIII. DE VOORSPELLING VAN URSULA	228
XXIX. LIVIA EN KAATJE	234
XXX. WEST-ROZEBEKE	242

— Maar bedenk eens Judith, waagde Simon het te zeggen, welke schande het voor mij zou zijn, en ook zeer gevaarlijk, voegde hij er bij, want de Witte Kaproenen zouden ons huis komen plunteren.

Daaraan had Judith niet gedacht.

— Ik zal mij van hen verwijderd houden, hernam de goudsmid

Raas van Herzeele.

zonder hen in het minste te krenken, want in den huidige tijd kan men nooit te voorzichtig zijn.

— Dat de duivel de hoofdmannen uwer vervloekte Witte Kaproenen hale. Uw Pieter Van den Bossche, uwe Jan Yoens en de anderen. Simon hield haar met een gebaar tegen.

— Vrouw ! riep hij verschrikt uit, laster niet, vervloek geen doode !

— Wat... wie doode ?

Tegen over hen, hadden zich om Jaak Van den Beerst diegenen geplaatst die de zaak der Witte Kaproenen ondersteunden.

Geheel de parochie van Sint Jan was met hen ; de wevers en volders boden hun onderstand.

Dood van Karel V (blz. 381)

Van de eerste oogenblikken des gevechts, kwamen de kleine neeringen hun ter hulp en deden de wapens ten voordeele der Witte Kaproenen keeren.

De Leliaerts kregen te Yperen een bloedige nederlaag.

De Witte Kaproenen

Historische Roman

DOOR

LODEWIJK VAN LAEKEN

NATIONALE DRUKKERIJ
St-Willebrordsstraat, 57 Antwerpen.

1902.